

PHÁT TRIỂN KĨ NĂNG SỐNG CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC HÀ TĨNH THÔNG QUA PHONG TRÀO TÌNH NGUYỆN

TRẦN NGUYỄN HÀO*

Ngày nhận bài: 04/11/2016; ngày sửa chữa: 05/11/2016; ngày duyệt đăng: 09/11/2016.

Abstract: The article highlights importance of participating in volunteer campaigns in developing life skills for students, helping them change perception and promote the positive and initiative in social activities. Based on results of a survey on significance of volunteer movements at Ha Tinh University, the article proposes solutions to develop life skills for students through volunteer campaigns.

Keywords: Life skills, student, volunteer campaigns.

Giao dục kĩ năng sống cho thế hệ trẻ, đặc biệt với sinh viên (SV) là một yêu cầu cấp thiết. Ở Trường Đại học Hà Tĩnh, việc đào tạo và bồi dưỡng kĩ năng sống cho SV là nội dung nằm trong chương trình đào tạo. Thực tế hiện nay cho thấy, “vốn sống” của nhiều SV hiện còn rất hạn chế, chưa hình thành ý thức, thói quen, chưa biết vận dụng những kĩ năng đã được trang bị vào cuộc sống. Do đó, việc rèn cho SV những kĩ năng sống thông qua các phong trào tình nguyện do Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội SV Trường Đại học Hà Tĩnh tổ chức hoặc do các đội nhóm hoạt động độc lập triển khai là một việc làm có ý nghĩa trong bối cảnh hiện nay.

Bài viết này đề cập một số giải pháp phát triển kĩ năng sống cho SV Trường Đại học Hà Tĩnh thông qua các phong trào hoạt động tình nguyện.

1. Khái niệm

1.1. “Kĩ năng sống”: Thuật ngữ này được Winthrop Adkins sử dụng lần đầu tiên trong một chương trình đào tạo nghề thực hiện trong những năm 60 của thế kỉ XX với tên gọi “The Adins Life Skills Programme: Employability Skills Series”.

- Tổ chức Văn hóa - Khoa học và Giáo dục của Liên hiệp quốc (UNESCO) cho rằng: “kĩ năng sống là năng lực cá nhân giúp cho việc thực hiện đầy đủ các chức năng và tham gia vào cuộc sống hàng ngày” [1; tr 4].

- Quỹ nhi đồng Liên hợp quốc (UNICEF) cho rằng: Kĩ năng sống là cách tiếp cận giúp thay đổi hoặc hình thành hành vi mới. Cách tiếp cận này lưu ý đến sự cân bằng về tiếp thu kiến thức, hình thành thái độ và kĩ năng.

- Tổ chức Y tế thế giới (WHO) coi “kĩ năng sống là những kĩ năng tâm lí xã hội và kĩ năng giao tiếp được vận dụng trong những tình huống hàng ngày để tương tác một cách hiệu quả với người khác và giải quyết có hiệu quả các vấn đề, các tình huống của cuộc sống” [2; tr 98].

- Dưới góc độ tâm lí học, “kĩ năng sống là một tổ hợp phức tạp của hệ thống các kĩ năng nói lên năng lực sống của con người, giúp con người thực hiện công việc và tham gia vào cuộc sống hàng ngày có kết quả, trong điều kiện xác định của cuộc sống [3; tr 3].

1.2. “Hoạt động tình nguyện”. Theo *Từ điển Tiếng Việt* “tình nguyện” là: “tự mình nhận lấy trách nhiệm để làm (thường là việc khó, đòi hỏi phải hi sinh), không phải do bắt buộc”.

SV tình nguyện: là những SV có tấm lòng nhân ái, có ý thức tự giác và có tinh thần tình nguyện tham gia hoạt động trong đội hình thanh niên, SV tình nguyện, sẵn sàng làm các công việc khó khăn, gian khổ mà không nhất thiết phải có quyền lợi vật chất cho bản thân.

“Phong trào SV tình nguyện” là khái niệm chỉ hoạt động xã hội có sức lôi cuốn đông đảo SV tham gia với tinh thần tự giác, ý thức trách nhiệm cao, không quản ngại khó khăn gian khổ vì lợi ích của xã hội, cộng đồng, thông qua đó góp phần giáo dục đạo đức, lí tưởng cho SV và xây dựng tổ chức Đoàn, Hội vững mạnh.

2. Ý nghĩa của hoạt động tình nguyện với việc phát triển kĩ năng sống cho SV Trường Đại học Hà Tĩnh hiện nay

Từ thực tiễn hoạt động của phong trào SV tình nguyện ở Trường Đại học Hà Tĩnh và qua theo dõi, đánh giá những SV thường xuyên tham gia các phong trào hoạt động tình nguyện do Đoàn Thanh niên, Hội SV và một số tổ chức chính trị xã hội khác trong nhà trường phát động, cũng như các hoạt động tình nguyện độc lập đã giúp cho SV hình thành những kĩ năng cần thiết cho hoạt động phong trào Đoàn, Hội, quá trình giao tiếp, cho nghề nghiệp tương lai; đặc biệt, phong trào SV tình nguyện vì cộng đồng, tiêu biểu là SV với

* Trường Đại học Hà Tĩnh

“chiến dịch Mùa hè xanh” đã giúp SV hiểu và biết chia sẻ những khó khăn trong cuộc sống, có trách nhiệm hơn đối với mọi người xung quanh, với cộng đồng và rút ra được những giá trị, ý nghĩa của cuộc sống. Qua hoạt động thực tiễn, giúp SV từng bước hình thành những kĩ năng sống cần thiết như: kĩ năng giao tiếp, giúp đỡ và chia sẻ với cộng đồng những khó khăn hoạn nạn; thuyết trình trước đám đông; làm việc nhóm; xây dựng kế hoạch và tổ chức thực hiện kế hoạch một cách hiệu quả...

SV Đặng Đình Hoàng - K6A Giáo dục chính trị - Trường Đại học Hà Tĩnh chia sẻ: “Tôi là SV năm thứ 3, là Ủy viên Ban chấp hành Đoàn Trường và

khi tham gia phong trào tình nguyện”. SV Trương Thúy Hà - K7 Tiểu học - Trường Đại học Hà Tĩnh chia sẻ về những khó khăn và lợi ích khi tham gia phong trào tình nguyện: “lần đầu tiên mình tham gia vào phong trào tình nguyện tại trường rất ngỡ ngàng, rụt rè và sợ giao tiếp với người lạ nhưng sau nhiều đợt tham gia phong trào tình nguyện mình cảm thấy tự tin, con người năng động hơn và dám thể hiện mình trước đám đông”.

Để có kết luận một cách khách quan vấn đề này, tháng 3/2016, chúng tôi đã tiến hành khảo sát 245 SV (năm thứ 2-3) Trường Đại học Hà Tĩnh và thu được kết quả như sau (xem *bảng*).

Câu hỏi	Trả lời	Số lượng	Tỉ lệ %
1. Bạn đã từng tham gia phong trào tình nguyện nào tại Trường Đại học Hà Tĩnh?	a. Chưa từng tham gia	75	30,61
	b. Đã từng tham gia một vài lần	75	30,61
	c. Đã tham gia nhưng không thường xuyên	34	13,88
	d. Thường xuyên tham gia	61	24,9
2. Theo bạn, phong trào tình nguyện tại Trường Đại học Hà Tĩnh đã được triển khai như thế nào trong những năm qua?	a. Triển khai chưa thường xuyên, hình thức chưa phong phú	52	21,22
	b. Triển khai thường xuyên, nhiều hình thức phong phú	58	23,67
	c. Triển khai có hiệu quả, có tác dụng đối với cả SV và cộng đồng xã hội	75	30,61
	d. Chưa thực sự đưa lại lợi ích cho SV	60	24,5
3. Theo bạn, việc tham gia phong trào tình nguyện có ý nghĩa như thế nào đối với SV?	a. Thể hiện lí tưởng cách mạng của đoàn viên SV	0	
	b. Thể hiện ý thức, trách nhiệm của đoàn viên SV đối với cộng đồng	0	
	c. Phát triển kĩ năng sống cho SV	0	
	d. Cả ba ý nghĩa trên	245	100
4. Theo bạn, việc tham gia phong trào tình nguyện có cần thiết đối với việc phát triển kĩ năng sống của bản thân?	a. Rất cần thiết	90	36,74
	b. Cần thiết	124	50,61
	c. Bình thường	31	12,65
	d. Không cần thiết	0	0
5. Sau khi tham gia một số phong trào tình nguyện, bạn thấy mình hoặc những bạn SV khác có những thay đổi như thế nào?	a. Không có thay đổi nào đáng chú ý	15	4,9
	b. Tích cực, năng động hơn	117	47,76
	c. Có trách nhiệm hơn đối với lớp, cộng đồng	26	10,61
	d. Hòa đồng, hòa nhập với cộng đồng, xã hội tốt hơn	87	36,73
6. Cảm nhận của bạn như thế nào trong quá trình tham gia các đợt tình nguyện?	a. Thấy mệt mỏi, tẻ nhạt	4	1,63
	b. Thấy vui vẻ, yêu đời hơn	108	44,08
	c. Biết yêu thương, đồng cảm với những người nghèo khổ, những người gặp khó khăn, những người nông dân hơn	119	48,57
	d. Đang thực hiện một nhiệm vụ bình thường	14	5,72
7. Bạn nghĩ, bản thân tích lũy và phát triển cho mình những kĩ năng nào sau đây sau khi tham gia phong trào tình nguyện?	a. Kĩ năng giao tiếp, quan hệ với người lạ	27	11,02
	b. Kĩ năng thuyết trình, nói trước đám đông	30	12,24
	c. Kĩ năng làm việc nhóm, Kĩ năng tổ chức công việc hiệu quả	18	7,35
	d. Cả ba nhóm kĩ năng trên	170	69,39
8. Theo bạn, trong thời gian tới, SV cần có thái độ và việc làm như thế nào trong việc tham gia phong trào tình nguyện để phát triển kĩ năng sống cho bản thân?	a. Tham gia ít nhất một phong trào	21	8,75
	b. Cần tích cực tham gia nhiều phong trào do Đoàn, Hội tổ chức	87	35,51
	c. Cần chủ động kết hợp với nhau để tổ chức thêm các phong trào tình nguyện	64	26,12
	d. Những bạn thường xuyên tham gia phong trào tình nguyện cần chia sẻ những kĩ năng sống cho nhau và cho những bạn chưa tham gia	73	29,62

đã từng tham gia nhiều phong trào tình nguyện do nhà trường, địa phương tổ chức từ khi học trung học phổ thông (THPT) đến nay. Qua mỗi lần tình nguyện tôi lại được học thêm những bài học bổ ích, đặc biệt là kĩ năng hoạt động Đoàn, Hội, kĩ năng giao tiếp... và nhiều kĩ năng khác mà tôi học được

Từ kết quả khảo sát trên, chúng tôi rút ra một số kết luận sau:

- SV Trường Đại học Hà Tĩnh nhận thức được ý nghĩa của việc tham gia các hoạt động tình nguyện, thể hiện được lí tưởng cách mạng, ý thức, trách nhiệm của đoàn viên, SV đối với cộng đồng cũng như ý thức

được việc rèn luyện, phát triển kỹ năng sống cho bản thân. Đa số SV sau khi tham gia phong trào tình nguyện đều khẳng định có sự tích lũy được những kỹ năng sống cần thiết như: giao tiếp, làm việc nhóm, tổ chức công việc hiệu quả, cũng như có thêm những hiểu biết về thực tế trong cuộc sống...

- Sau khi tham gia phong trào tình nguyện, SV có sự thay đổi từ nhận thức đến hành động theo chiều hướng tích cực, hăng hái, chủ động hơn trong việc tham gia những chương trình, phong trào tình nguyện do nhà trường hoặc các tổ chức chính trị xã hội phát động.

3. Một số giải pháp phát triển kỹ năng sống cho SV Trường Đại học Hà Tĩnh thông qua phong trào tình nguyện

3.1. Với Đoàn Thanh niên - Hội SV:

3.1.1. Cần phát huy tích cực, chủ động trong việc triển khai các phong trào hoạt động tình nguyện. Đoàn Thanh niên - Hội SV nhà trường là tổ chức bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của SV, do đó cần phát huy vai trò hơn nữa trong việc chủ động tham mưu với cấp trên để tổ chức những phong trào tình nguyện, những chương trình có ích cho SV và cho cộng đồng. Hội SV cần thành lập và củng cố các tổ chức cơ sở; tạo sự đoàn kết, thống nhất trong tổ chức; tạo môi trường để SV có điều kiện rèn luyện phát huy những phẩm chất, năng lực của bản thân. Tuy nhiên, khi triển khai các phong trào tình nguyện, vẫn còn hiện tượng chống chèo giữa các Câu lạc bộ, đội, nhóm thuộc Hội SV với các chi đoàn, liên chi đoàn hay các khoa. Đây là vấn đề cần khắc phục để nâng cao hiệu quả hoạt động trong thời gian tới.

3.1.2. Tổ chức phong trào tình nguyện đảm bảo đúng kế hoạch, thời gian, sáng tạo về nội dung và hình thức, thiết thực về mục tiêu. Trong thời gian tới, bên cạnh việc đổi mới nội dung, hình thức, quy trình tổ chức các chương trình tình nguyện, Đoàn Thanh niên, Hội SV và các cá nhân phụ trách phong trào cần tổ chức các hoạt động sao cho có ý nghĩa hơn, thiết thực hơn và tạo được nhiều cơ hội cho SV thể hiện bản thân và phát triển các kỹ năng cần thiết. Bên cạnh đó, để nâng cao ý thức, trách nhiệm của SV khi tham gia phong trào tình nguyện, Đoàn Thanh niên, Hội SV cần tổ chức những chương trình gắn với thực tiễn có tính lan tỏa, có chiều sâu; phải làm sao cho SV thấy được lợi ích của mình khi tham gia hoạt động. Cần tạo điều kiện cho SV tham gia và hoạt động phong trào tình nguyện không chỉ tại Trường mà còn ngoài xã hội.

3.1.3. Tích cực, linh hoạt vận động các tổ chức, cá nhân tài trợ để huy động nguồn kinh phí cho các chương

trình, phong trào tình nguyện. Kinh phí hoạt động là một trong những vấn đề quan trọng để hỗ trợ SV tham gia phong trào tình nguyện có hiệu quả. Do đó, Đoàn Thanh niên, Hội SV cần căn cứ vào tính chất, đặc điểm của các phong trào; tình hình thực tiễn của địa phương nơi nhà trường đóng; phạm vi tổ chức hoạt động tình nguyện để vận động các cá nhân, tổ chức chính trị, KT-XH ủng hộ kinh phí giúp SV thực hiện tốt hơn các hoạt động như: (tặng quà cho bà con vùng bị lũ lụt thiên tai; tặng quần áo, sách vở cho trẻ em nghèo vùng sâu, vùng xa; hiến máu nhân đạo; chiến dịch Mùa hè xanh...). Để làm tốt nội dung này, trước hết, lãnh đạo các tổ chức (Bí thư, Phó bí thư Đoàn Thanh niên các cấp; Chủ tịch, Phó chủ tịch Hội SV) cần nêu cao tính tiên phong gương mẫu tự nguyện đóng góp kinh phí ủng hộ quý, đồng thời tích cực tuyên truyền về ý nghĩa của các hoạt động tình nguyện để tranh thủ sự ủng hộ của cộng đồng.

3.1.4. Xây dựng mạng lưới liên kết với các Trường THPT, cao đẳng, đại học và các tổ chức thiện nguyện hướng tới cộng đồng. Để hoạt động tình nguyện của SV nhà trường được duy trì thường xuyên, liên tục ngày càng có chiều sâu và đạt hiệu quả, có sức lan tỏa tới mọi tầng lớp xã hội. Trong quá trình hoạt động cần liên kết với các trường THPT, cao đẳng, đại học, mà trước hết là các trường trong cùng địa phương, khu vực, cũng như các tổ chức thiện nguyện hướng tới sự chia sẻ vì cộng đồng. Để làm tốt công tác này, lãnh đạo nhà trường, đặc biệt là các tổ chức Đoàn Thanh niên, Hội SV phải luôn năng động, linh hoạt tổ chức cho SV giao lưu, tiếp xúc với các đơn vị, các tổ chức, cá nhân có lòng hảo tâm để vừa học hỏi, chia sẻ kinh nghiệm, vừa liên kết để phát huy sức mạnh của quần chúng, cộng đồng.

3.2. Với Ban Giám hiệu nhà trường, các khoa, phòng ban chức năng: Cần quan tâm, chỉ đạo, có cơ chế động viên kịp thời các phong trào tình nguyện (các hoạt động trong và ngoài nhà trường). Cần tạo điều kiện thuận lợi cho các tổ chức, cá nhân trong nhà trường tham gia phong trào tình nguyện, đặc biệt là với đoàn viên, SV như: sắp xếp thời gian hợp lý; hỗ trợ kinh phí; tuyên dương, khen thưởng kịp thời cho những SV có thành tích xuất sắc trong hoạt động, coi đây là một tiêu chí để đánh giá quá trình học tập, rèn luyện của SV. Những SV có thành tích đặc biệt xuất sắc đề nghị cấp trên khen thưởng, đề nghị cơ sở Đảng xem xét, giúp đỡ để kết nạp vào Đảng.

3.3. Với SV:

3.3.1. Nâng cao hơn nữa ý thức tự giác, tích tích cực khi tham gia phong trào. Để làm tốt vấn đề này,

trước hết những SV là cán bộ lớp, cán bộ Đoàn, ủy viên Ban Chấp hành Hội SV, Ban Chấp hành Liên chi hội SV phải thể hiện sự tiên phong, gương mẫu đi đầu trong việc tổ chức, thực hiện, phải luôn thấu hiểu tâm tư, nguyện vọng của những người xung quanh, trên cơ sở đó đề xuất các giải pháp tổ chức, vận động mọi người thực hiện kế hoạch sao cho đúng đối tượng, phù hợp, có hiệu quả. Trong quá trình triển khai thực hiện, phải biết lắng nghe những phản hồi tích cực từ quần chúng. Cần thể hiện tính dân chủ, công khai trong mọi chủ trương, hành động để nhận được sự đồng thuận của đa số SV. Phải biết đặt lợi ích của tập thể, của cộng đồng lên trên hết, biết tạo ra sức mạnh của tập thể.

3.3.2. SV phải là những tuyên truyền viên tích cực và hiệu quả trong tổ chức, đội nhóm tình nguyện. Trong quá trình hoạt động, mỗi SV không chỉ thể hiện vai trò tích cực, tự giác thường xuyên tham gia các phong trào tình nguyện, mà còn phải là một tuyên truyền viên tích cực, có sức ảnh hưởng lớn để lôi cuốn những người khác cùng tham gia. Để làm tốt việc này, cần liên kết chặt chẽ với câu lạc bộ, đội, nhóm tình nguyện và những SV khác để tạo nên sức mạnh đoàn kết, thống nhất. Thường xuyên tổ chức các buổi giao lưu, chia sẻ kinh nghiệm. Cần học tập và nhân rộng các tấm gương tiêu biểu như bạn Võ Văn Toàn (K6 Khoa Giáo dục Chính trị). Em không chỉ gương mẫu đi đầu tham gia hầu hết các phong trào tình nguyện do Đoàn, Hội tổ chức mà đã thành lập đội tình nguyện độc lập mang tên *Đội Tình nguyện Mùa áo tôi yêu* vào tháng 9/2015, lúc đầu có 12 thành viên, đến tháng 2/2016 đã có hơn 90 thành viên chính thức tham gia. Nhiều phong trào tình nguyện trong và ngoài nhà trường như *Mùa xuân yêu thương, Cuộc thi gói bánh chưng, Hội thi nhảy dân vũ*, tham gia sinh hoạt *Dự án Một bức tranh - nhiều hi vọng* tại thành phố Đà Nẵng hay *Hội thi Trò chơi dân gian* tại xã Thạch Hạ, thành phố Hà Tĩnh... đã được tổ chức. Mỗi phong trào tình nguyện đã giúp SV hình thành và phát triển kỹ năng sống, kỹ năng mềm cơ bản, đồng thời ngày càng thu hút đông đảo SV tham gia phong trào.

Việc phát triển kỹ năng sống, kỹ năng mềm cho SV nói chung, SV Trường Đại học Hà Tĩnh nói riêng là một việc làm có ý nghĩa trong bối cảnh hiện nay. Tuy nhiên, để thực hiện tốt mục tiêu này, đòi hỏi sự quan tâm và phối hợp thực hiện chặt chẽ giữa nhiều tổ chức, đơn vị trong nhà trường. Theo chúng tôi, nếu thực hiện tốt các giải pháp nêu trên sẽ góp phần phát triển kỹ năng sống, kỹ năng mềm cho SV, đưa phong trào

SV tình nguyện của nhà trường phát triển cả về chiều rộng lẫn chiều sâu và ngày càng thực hiện tốt hơn mục tiêu chung: “SV đoàn kết cùng nhau chia sẻ vì cộng đồng”. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Nguyễn Thanh Bình (2012). *Tài liệu tập huấn kỹ năng sống*. Cục Nhà giáo - Bộ GD-ĐT.
- [2] Nguyễn Thị Ánh Tuyết - Nguyễn Thị Thơ. *Một số vấn đề về giáo dục kỹ năng sống cho học sinh vùng nông thôn*. Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Hà Tĩnh số 5 (4-2015).
- [3] Nguyễn Quang Uẩn. *Khái niệm kỹ năng sống xét dưới góc độ tâm lý học*. Tạp chí Tâm lý học, số 6 (6-2008).
- [4] Báo cáo tổng kết công tác Hội và phong trào sinh viên nhiệm kỳ 2013-2015 của Hội sinh viên Trường Đại học Hà Tĩnh.
- [5] Quỹ Hòa bình và phát triển Việt Nam (2016). *Hệ giá trị - Mục tiêu phát triển nhân cách người học của hệ thống giáo dục*. NXB Giáo dục Việt Nam.

Giải pháp xây dựng lối sống...

(Tiếp theo trang 277)

lực thôi thúc trách nhiệm, nhiệt huyết để mỗi nhà giáo phấn đấu hoàn thành sự nghiệp vẻ vang của mình, xứng danh với nghề cao quý “nghề trồng người”. Vì vậy, nâng cao đạo đức cách mạng, chống CNCN trong đội ngũ CB, GV nói chung và ở Trường ĐHSPT Hà Nội 2 nói riêng trong tình hình hiện nay là yêu cầu cần thiết cần thiết, góp phần xây dựng môi trường sư phạm lành mạnh, nâng cao chất lượng dạy - học bậc đại học. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2 - 45 năm xây dựng và phát triển (1967-2012). Kỷ yếu hội thảo khoa học Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2 (2012).
- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam (2012). *Văn kiện Hội nghị Trung ương 4 khóa XI*. NXB Chính trị - Hành chính.
- [3] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 11) (2011). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [4] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 7) (2011). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [5] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 11) (2010). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [6] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 14) (2011). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [7] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 12) (2011). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.